

การสร้างความปลอดภัยในสังคมไทย

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

ว่าที่ร้อยเอก เอกชัย เจริญฉ่ำ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง
กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

วิทยาลัยการทัพบก
กันยายน 2560

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย ว่าที่ร้อยเอก เอกชัย เจริญฉ่ำ
เรื่อง การสร้างความปรองดองในสังคมไทย
วันที่ กันยายน 2560 จำนวนคำ 6,365 คำ จำนวน : 16 หน้า
คำสำคัญ ยุทธศาสตร์, การปรองดองสมานฉันท์, การปฏิรูป
ชั้นความลับ ไม่มีชั้นความลับ

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาเงื่อนไขที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย เพื่อศึกษากระบวนการ กลไกการสร้างความปรองดองของสังคมไทย และเพื่อศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดองของสังคมไทย

ผลการศึกษาวิจัยพบว่ากระบวนการทำงานเชิงบูรณาการสร้างความปรองดองของสังคมไทยเน้นการลดและยุติปัญหาความขัดแย้ง ประกอบด้วย 2 แนวทางที่สำคัญคือ แนวทางที่ 1 การรับรู้ปัญหาและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและแนวทางที่ 2 การเพิ่มกลไกขับเคลื่อนการปรองดองและสมานฉันท์ในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้ 1. สร้างความเข้าใจระหว่างกันมากขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มที่มีความเห็นต่างอย่างสร้างสรรค์ ด้วยการเพิ่มช่องทางการพูดคุยเพื่อทำความเข้าใจสู่การบูรณาการสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม 2. สร้างความเป็นธรรมในสังคมมีการรับรู้และเชื่อมั่นยอมรับในกติกาของสังคมมีจิตสาธารณะในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองร่วมกันการสร้างความปรองดองอย่างยั่งยืน 3. สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการแสวงหาทางออกในทุกมิติยกระดับการดำเนินการเป็นวาระแห่งชาติ ให้ทุกคนมีความตระหนักรู้สู่การมีจิตสำนึกในหน้าที่พลเมืองของรัฐเห็นประโยชน์ของสังคมโดยรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน 4. สร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนในสังคมมีวิจารณญาณในการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุและผลในการไตร่ตรองข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมตลอดจนสร้างเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในสันติวิธีในการอยู่ร่วมกันได้บนความเห็นต่างอย่างสร้างสรรค์ และ 5. สร้างคุณภาพคนไทยให้เป็นสังคมที่มีความรู้คู่คุณธรรม สร้างโอกาสให้มีการเรียนรู้ควบคู่คุณธรรมตลอดชีวิต คนในสังคมมีความเข้มแข็งทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มีวินัยและนิยมชาติ สามารถรู้เท่าทันและเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงใดๆ อย่างยั่งยืน

ABSTRACT

AUTHOR: ActingCapt. EkachaiCharoenchum
TITLE: Reconciliation Enhancement in Thai Society
DATE: September 2017WORD COUNT: 6,365PAGES:16
KEY TERMS: Reform Strategy of ReconciliationEnhancement
CLASSIFICATION : Unclassified

The objectives of this research are to investigate key conditions leading to conflict problems in Thai society, and to determine mechanical processes and guidelines for reconciliation enhancement in Thai society. Results of this study reveal that the integrated mechanical processes for reconciliation enhancement in Thai society are generally emphasized on reduction and cease of the conflict problems. These processes consist of two important approaches including realization and participation enhancement of civilian sector, and enhancement of the steering mechanism for reconciliation enhancement in Thai society. Additional suggestions are listed as follows. 1. Create common understanding among groups with different opinions by adding more channels for communication, resulting in integration to real practice. 2. Create justice in the society, increase awareness and trust in rules of the society, and have public minds for keeping peace and sustainably enhancing reconciliation in the society.3. Create national engagement for participation from every sector in order to search for solutions in all dimensions.The solutions should be focused on building consciousness of their own responsibilities and considering social benefits more than self-benefits. 4. Create immune systems for people in the society to use their own judgment and reasoning in receiving any news, and build confidence in using peaceful ways to live peacefully in the society

full with the different opinions.5. Create quality of Thai people for the society of knowledge and moral and create opportunities for lifetime learning and moral. These suggestions can help strengthen people in the society both physically and mentally, their discipline and patriotism, and enable them to encounter any changes or conflict problem strongly and sustainably.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง “การสร้างความปลอดภัยในสังคมไทย” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก ชุดที่ 62 ซึ่งผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาเงื่อนไขที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย กระบวนการกลไกและแนวทางการสร้างความปลอดภัยในสังคมไทย เพื่อให้เห็นถึงแนวทางการสร้างความปลอดภัยสมานฉันท์ มีเป้าหมายเพื่อสร้างความรักสามัคคีปรองดอง ลดความขัดแย้งในสังคมให้กลับมารวมมือกันโดยยึดถือสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์และความสงบสุขปลอดภัยของประชาชนเป็นสำคัญ โดยการรวบรวมข้อมูลประเด็นปัญหา ข้อคิดเห็นของประชาชนและนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เกี่ยวข้องมาศึกษาเพื่อเป็นกรอบการวิเคราะห์ในเรื่องดังกล่าว

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บัญชาการและรองผู้บัญชาการ วิทยาลัยการทัพบก คณาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ความเข้าใจ แนวคิดและทัศนะที่สำคัญเกี่ยวข้องกับการสร้างความปลอดภัยในสังคมไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน ทำให้งานวิจัยครั้งนี้มีคุณภาพสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่วิทยาลัยการทัพบก และผู้ที่สนใจทั่วไปจะได้ใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป หากรายงานวิจัยนี้มีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใดผู้วิจัยขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้

การสร้างความปลอดภัยในสังคมไทย

สถานการณ์ความขัดแย้งของสังคมไทย

ปัญหาความแตกแยกในสังคมไทยที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และความเชื่อมั่นของต่างประเทศที่มีต่อประเทศไทย ปัจจุบันคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารประเทศเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นดังกล่าวให้หมดสิ้นไปแต่อย่างไรก็ตามสถานการณ์ของความขัดแย้งที่เกิดจากอุดมการณ์ความคิดได้เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลายาวนานฝังรากลึกในสังคมไทยเป็นภัยร้ายที่คุกคามประเทศชาติที่ทำลายความสามารถและสติปัญญาในการจัดการต่อปัญหาของผู้คนในสังคมไทย โดยที่ยังจะต้องคงไว้ซึ่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รวมทั้งความสามัคคีและเกียรติยศ (integrity) ของสังคมด้วย ปัญหาที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า ความสามัคคีปรองดองในสังคมไทยเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งสำหรับความสงบสุขและสันติสุขอย่างแท้จริง ดังนั้น จำเป็นที่จะต้องให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเพื่อนำพาประเทศชาติให้ก้าวพ้นวิกฤติเดินทางประเทศไทยไปสู่สังคมแห่งความสามัคคีปรองดอง ที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันสร้างให้เกิดขึ้นเพื่อให้ก้าวพ้นวิกฤติแห่งความเห็นที่แตกต่างกันทางความคิดและอุดมการณ์เพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์เหล่านี้ขึ้นอีกในอนาคต พื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศคือบุคคลทุกภาคส่วนภายในชาติจะต้องกลับมามองถึงต้นเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นและช่วยกันแก้ไขด้วยปัญญาไม่ใช่อารมณ์และปราศจากอคติใดๆ โดยเฉพาะภาคส่วนที่ต้นเหตุแห่งความขัดแย้งเป็นส่วนแรกจะต้องลดอคติ ลดทิฐิ และความเห็นที่แตกต่างทุกคนในสังคมมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการเพื่อให้เกิดความยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม

กล่าวโดยสรุป ปัญหาความแตกแยกในสังคมไทยที่เกิดขึ้น เป็นกระบวนการที่เริ่มต้นจากสถานการณ์ความขัดแย้ง ประกอบด้วย บุคคล/กลุ่มบุคคล พฤติกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสภาพแวดล้อมหรือสภาพการณ์ ตั้งแต่เริ่มก่อนการเกิดความขัดแย้ง จนกระทั่งเปลี่ยนสภาพนำไปสู่ความขัดแย้งเป็นผลจากความสัมพันธ์ทางสังคม สำหรับความขัดแย้ง ความหมายของราชบัณฑิตยสถาน¹ หมายถึง การไม่ลงรอยกันหากจะแยกพิจารณาคำว่า "ขัด" ราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง การไม่ทำตาม ฝ่าฝืน ผืนไว้และคำว่า "แย้ง" ราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง ไม่ตรงหรือลงรอยเดียวกัน ต้านไว้ ทานไว้ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ความขัดแย้งประกอบด้วยอาการทั้งขัดและแย้ง หมายถึงการที่ทั้งสองฝ่ายจะไม่ทำตามกันแล้วยังพยายามที่จะต้านเอาไว้อีกด้วย

Argyris² กล่าวว่า ความขัดแย้ง คือเหตุการณ์อันเกิดขึ้นเมื่อบุคคลไม่อาจยืนอยู่ในสถานะจำกัดสถานะหนึ่ง ความขัดแย้งเกิดจากความต้องการที่ตรงกันข้ามกันในขณะหนึ่ง ความขัดแย้งอาจเกี่ยวกับความสามารถตัดสินใจกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเป็นเพราะอยากทำทั้งสองสิ่งในเวลาเดียวกัน” ความขัดแย้งเป็นกระบวนการทางสังคม ความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อแต่ละฝ่ายมีจุดมุ่งหมายที่ไปด้วยกันไม่ได้ และมีค่านิยมที่แตกต่างกัน ความแตกต่างนี้มักเกิดจากการรับรู้มากกว่าที่จะเป็นความแตกต่างที่เกิดขึ้นจริงๆ

ผลกระทบของความขัดแย้งอาจเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติงานในองค์การควรจะมีการบริหารความขัดแย้งให้เกิดผลดีที่สุด ความขัดแย้งอาจจะมีประโยชน์หรืออาจมีโทษขึ้นอยู่กับวิธีการบริหารในองค์การที่ดีที่สุดจะมีความขัดแย้งในระดับที่เหมาะสมจะช่วยกระตุ้นแรงจูงใจให้คนปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งในองค์การ ความขัดแย้งเป็นของดีเพราะจะช่วยกระตุ้นให้คนพยายามหาทางแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ ถือเป็นการทดสอบความสามารถของบุคคลหรือเพื่อประเมินบาร์มีและความแข็งแกร่งของบุคคล สำหรับผลทางด้านลบของความขัดแย้งทำให้เกิดความสับสนไม่เป็นระเบียบและยุ่งเหยิงกับระบบงานและสิ้นเปลืองทั้งความพยายามและทรัพยากรในการจัดการแก้ไข หากปล่อยให้ยืดเยื้ออาจเป็นอันตรายต่อหน่วยงานและทำให้เกิดความเหนื่อยหน่ายสำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

การจัดการกับความขัดแย้งสามารถทำได้หลายวิธีทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือสไตล์ในการบริหารของนักบริหาร สามารถแบ่งรูปแบบของการบริหารความขัดแย้งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะใช้การสร้างสังคมปรองดองบนพื้นฐานแนวคิดสันติวิธีจำเป็นต้องหาทางออกในลักษณะ “ทางออกร่วม” ภายใต้แนวคิด “ความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์หรืองดงามในความแตกต่างหลากหลาย” ผ่าน “พื้นที่สาธารณะเพื่อการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์” เพื่อ “สร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน” ในการลดโอกาสเสี่ยงของสภาพการเข้าใจผิด คิดคลาดเคลื่อนที่จะกลายเป็นโอกาสให้กับความขัดแย้ง และปิดช่องทางการลุกลามอันจะนำไปสู่ความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงการสร้างความเข้าใจในความแตกต่างหลากหลาย เป็นพลังในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาวิธีคิด (Paradigm Shift) ในการสร้างสังคมปรองดองสมานฉันท์พัฒนาสังคมสันติสุขในระยะยาว

การสร้างความปรองดองตามแนวทางสันติวิธี

สำหรับการให้นิยามความหมายของคำว่า “สันติวิธี” นั้นจะพบว่ามื่อนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศหลายท่านได้ให้นิยามความหมายตามมุมมองและความถนัดทางวิชาการ

ของแต่ละท่านไว้หลากหลายแง่มุม อาทิพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน¹ ให้ความหมายว่า สันติ คือ ความสงบเช่นอยู่ร่วมกันโดยสันติตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า "Peace" แปลได้ว่า "ความสงบ" หรือ "ความสงบสุข" มหาตมะคานธี นักสันติวิธี² ชาวอินเดีย นำเสนอแนวทางการบริหารความขัดแย้งตามหลักสันติวิธีที่เรียกว่า "อหิงสา" ภายใต้แนวคิดพื้นฐานของศาสนาฮินดูที่มีความหมายว่าการหลีกเลี่ยงความรุนแรงและไม่เบียดเบียนเคารพในชีวิตผู้อื่นหมายความว่าความถึงการควบคุมจิตใจไม่ให้เกิดความเกลียดชังอันจะนำไปสู่การต่อสู้ที่ใช้กำลังและขยายตัวสู่ความรุนแรง

ศาสตราจารย์วินเซนต์ มาตินเชกุกสมัน³ นักปรัชญาด้านสันติภาพชาวสเปนเสนอว่าโดยพื้นฐานมนุษย์มีศักยภาพในการสร้างสรรค์และทำลายหลักการสันติวิธีจะเป็นวิธีที่สร้างสรรค์ในการช่วยให้มนุษย์คิดและทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเพื่อจะส่งผลด้านสร้างสรรค์ต่อสังคมมนุษย์ในภาษาสเปนคำว่า สันติภาพ (Paz) คือความหลากหลายของสันติภาพในหลากหลายบริบทและรูปแบบของสันติภาพเพราะฉะนั้นสันติภาพนั้นเกิดจากการตื่นตัวของผู้คนในแต่ละชุมชนที่จะสร้างสังคมแห่งสันติสุขในบริบทของแต่ละชุมชนเอง

สรุปความหมายของ "สันติวิธี" คือ แนวทางในการบริหารความขัดแย้งซึ่งเป็นวิธีที่ให้ผลลัพธ์ในทางสร้างสรรค์หรือภาวะที่เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงสังคมในทางที่ดีขึ้นบนพื้นฐานแห่งหลักการ "ไม่ใช่ความรุนแรงในทุกมิติ" การสร้างสังคมปรองดองสมานฉันท์จำเป็นต้องอยู่บนเงื่อนไขของการบริหารความขัดแย้งด้วยสันติวิธีหรือการไม่ใช่ความรุนแรงเป็นสำคัญ โดยมีเป้าหมายเพื่อนำพาสังคมเข้าสู่สังคมสันติภาพ เป็นสถานะที่สังคมมีความสงบสุขปราศจากความรุนแรงผู้คนมีสิทธิและเสรีภาพได้รับความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ปราศจากการเอารัดเอาเปรียบมีความยุติธรรม มีความสมดุลทางธรรมชาติอย่างเป็นรูปธรรม

การมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสิ่งที่ไม่เป็นธรรมด้วยแนวทางที่ไม่ใช่ความรุนแรงบนฐานความคิดที่ว่าความรุนแรงเป็นวิธีที่ดีที่สุด ดังนั้น จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการสร้างสังคมปรองดอง ตามหลักการสร้างสันติวิธี⁴ ดังนี้

1. การป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งผ่านการสร้างสันติในจิตใจในระดับปัจเจกบุคคล ได้แก่ การส่งเสริมสันติวัฒนธรรมขันติธรรมความอ่อนปรนการลดอคติการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน เป็นต้น
2. การแก้ไขความขัดแย้งบนพื้นฐานของการคลี่คลายความขัดแย้งไปสู่การชนะ-ชนะด้วยกันทั้งสองฝ่าย ผ่านการเปิดช่องทางการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์หรือการเจรจาอาจเป็น

การเจรจากันโดยตรงหรือเจรจาโดยฝ่ายที่สามจะช่วยทำให้คู่กรณีออกจากตำแหน่งหรือจุดที่ยืนอยู่ไปสู่พื้นที่การรับรู้ใหม่สามารถเจรจาแบบถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกันได้

3. การเยียวยาหรือติดตามผลความขัดแย้งเปิดมุมมองในการรับฟังความรู้สึกและทำความเข้าใจกันและกันบนพื้นฐานการสร้างควมไว้วางใจและบรรยากาศแห่งมิตรภาพจะช่วยให้เกิดการคืนดีหรือคืนสันติสู่จิตใจผลเสียที่เกิดจากความขัดแย้งจะได้หมดไปรวมถึงการสร้างความสัมพันธ์อันดีในระยะยาวผ่านการเปิดช่องทางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ซึ่งจะช่วยสร้างสันติภาพในระยะยาวต่อไป

แนวทาง 3 ขั้นตอนของการสร้างความสามัคคีปรองดองในสังคม

รายงานการวิจัยการสร้างความปรองดองแห่งชาติ⁵ โดย สถาบันพระปกเกล้า อ้างถึงแนวคิดของ Luc Huyse ศาสตราจารย์วิชาสังคมวิทยาและสังคมวิทยากฎหมาย ได้เสนอขั้นตอนต่างๆของกระบวนการปรองดองไว้ 3 ขั้นตอน อธิบายได้ว่ากระบวนการต่างๆของการสร้างความปรองดองอาจไม่ได้ดำเนินการในลักษณะขั้นตอนเช่นนี้ทั้งหมด เพราะแต่ละสถานการณ์ความขัดแย้งอาจจะใช้ขั้นตอนการปรองดองที่แตกต่างกันได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 หยุดใช้ความรุนแรงเพื่อหยุดยั้งความหวาดกลัว (Replacing Fear by Nonviolent Coexistence) ทั้งนี้ เพื่อที่จะขจัดความเกลียดชังความเคียดแค้นและความทรงจำที่เจ็บปวดโดยขั้นตอนแรกสุดของการเดินทางสู่ความปรองดอง คือจะต้องหยุดใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ (Building Confidence and Trust) หลังจากที่ได้หยุดการใช้ความรุนแรงแล้วรัฐบาลจะต้องสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในสังคมให้กลับคืนมาทั้งนี้ทั้งคู่ขัดแย้งผู้ถูกกระทำและผู้ได้รับผลกระทบกับความขัดแย้งทางการเมืองจะต้องสร้างความไว้วางใจโดยอยู่บนพื้นฐานของความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน

ขั้นตอนที่ 3 เอาใจเขามาใส่ใจเรา (Towards Empathy) การเอาใจเขามาใส่ใจเราคือการเข้าใจถึงสาเหตุที่มาของความขัดแย้งจากมุมมองของฝ่ายตรงข้ามโดยผู้ถูกกระทำยินดีที่จะรับฟังเหตุผลของผู้กระทำผิดและผู้กระทำผิดก็พร้อมที่จะรับรู้ความรู้สึกเจ็บปวดของผู้ถูกกระทำเพื่อหยุดยั้งความเกลียดชังและการแก้แค้นต่อกัน

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การสร้างความปรองดองในสังคมไทย

ในช่วงปี 2559 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เข้ามาบริหารจัดการประเทศท่ามกลางความขัดแย้งอย่างรุนแรงของคนในชาติอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนส่งผล

กระทบให้ประเทศชาติเกิดความไร้เสถียรภาพอันอาจเป็นภัยร้ายแรงต่อการดำรงอยู่ของ คนในชาติตลอดจนกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติโดยรวม ด้วยพัฒนาการทาง การเมืองของไทยที่ผ่านมาทิศทางที่นำสังคมไทยวิวัฒน์ไปสู่วัฒนธรรมการเมืองที่ ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมตัดสินใจในนโยบายของรัฐมากขึ้นโดยเฉพาะการกระจาย ความมั่งคั่งและอำนาจจัดการทรัพยากรสำคัญโดยประชาชนแสดงออกด้วยการใช้สิทธิทาง การเมืองและเสรีภาพพลเมืองในการเลือกตั้งและการปกป้องสิทธิของตนและชุมชนท้องถิ่น ในขณะที่สังคมไทยกำลังอยู่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคมและ การเมือง โดยที่ยังคงมีปัญหาเชิงโครงสร้างจากความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสังคมและการ เข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงโลกทัศน์ที่แตกต่างกันของกลุ่มคนในสังคมเป็นปัจจัย ผลักดันให้เกิดความแตกแยกทางความคิดระหว่างคนในชาติกลุ่มต่างๆในห้วงที่ผ่านมาการ เคลื่อนไหวทางการเมืองถูกขับเคลื่อนด้วยกลุ่มคนที่มีเป้าหมายสุดโต่งทางการเมืองส่งผลให้ สภาวะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมที่มีความ รุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น ตอกย้ำกับการสื่อสารผ่านโลกยุคใหม่ที่เข้าถึงกลุ่มคนในสังคม อย่างทั่วถึง นำความเห็นต่างเหล่านั้นไปสู่ความเคียดแค้นชิงชังและก่อให้เกิดการกระทำที่ รุนแรงระหว่างกันมากขึ้นในสังคมไทย โดยที่มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. มีความขัดแย้งทางความคิดการเมืองการปกครองและการบริหารประเทศอย่างรุนแรง จากระดับประเทศไปถึงครอบครัวคนในสังคมไทย
2. การใช้อำนาจการปกครองของผู้บริหารประเทศที่กระทำอยู่เดิมไม่สามารถแก้ไขปัญหา ความขัดแย้ง ความแตกแยก และการกระทำผิดของกลุ่มต่างๆได้อีกต่อไป เป็นการบั่นทอน อำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมายให้ลดน้อยลงและหมดอำนาจไปในที่สุด
3. การเลือกตั้งในรูปแบบเดิมไม่ได้รับการยอมรับ และมีการต่อต้านจากบุคคลหรือกลุ่ม บุคคลอย่างกว้างขวาง ถ้าดำเนินการเลือกตั้งต่อไปในสถานการณ์เช่นนี้ อาจเกิดปัญหา ความวุ่นวายไม่จบสิ้น
4. การชุมนุมทางการเมืองที่ต่อเนื่องมาถึง 6 เดือน มีสาเหตุมาจากความขัดแย้งทาง ความคิด อุดมการณ์และต้องการแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมือง ตลอดระยะเวลา 9 ปีที่ ผ่านมา (วิกฤตการณ์การเมืองไทย พ.ศ. 2548-2553 และพ.ศ.2556-2557) ส่งผล กระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชนทุกหมู่เหล่า ทำให้ประชาชนแตกความสามัคคี
5. ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน มีคดีความจำนวนมากอยู่ในชั้นศาล ยังรอกระบวนการยุติธรรม ตัดสินคดีความที่เกิดขึ้น
6. การบังคับใช้กฎหมายปกติต่อปัญหาข้างต้น บังคับใช้ไม่ได้ทุกกลุ่มทำให้เกิดความ หวาดระแวงเกลียดชังกันในหมู่ประชาชนเป็นวงกว้างความเคลื่อนไหวของทุกฝ่าย

โดยเฉพาะแกนนำที่มีความผิดตามกระบวนการยุติธรรม นำไปสู่การยุบปลุกปั่นแนวร่วมของฝ่ายตนให้พร้อมที่จะกระทำการใดๆ ต่อฝ่ายตรงข้ามด้วยความรุนแรง

7. การบริหารราชการแผ่นดินในห้วงที่ผ่านมาไม่สามารถกระทำได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชาติ และก่อปัญหาความเดือดร้อนต่อประชาชนทุกระดับจนถึงรากหญ้า

8. มีการล่วงละเมิดสถาบันฯ ตามมาตรา 112 ทั้งทางลับและเปิดเผย สร้างความไม่พอใจและเกลียดชังของประชาชนโดยรวมที่มีความจงรักภักดีต่อสถาบันฯ

9. การปลุกระดมมวลชนที่มุ่งเอาชนะฝ่ายตรงข้ามโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ที่ความรุนแรงและเป็นไปอย่างกว้างขวางทั่วประเทศปรากฏชัดว่ามี การจัดตั้งและใช้กองกำลังติดอาวุธเพื่อปฏิบัติการอย่างรุนแรงต่อฝ่ายตรงข้ามของตนโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของประชาชนผู้บริโภค

ภายหลังการเข้ามาควบคุมสถานการณ์โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ทำให้สังคมกลับสู่สภาวะปกติ และสามารถลดความขัดแย้งทางสังคมได้อย่างมาก แต่ยังมีกระแสคลื่นใต้น้ำโดยกลุ่มบุคคลที่พร้อมจะทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาอีกครั้ง อย่างไรก็ตามรัฐบาลได้มีนโยบายเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งขึ้นอีกเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินด้วยการระดมความคิดเห็นแล้วนำเสนอแนวทางปรองดองสมานฉันท์ให้แก่รัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ(คสช.) เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการกำหนดแนวนโยบายด้านการสร้างความปรองดองในสังคมอย่างยั่งยืนต่อไป

แนวทางการดำเนินการที่รัฐบาลได้ดำเนินการอย่างได้เห็นผลชัดเจน เพื่อแสวงหาข้อมูลและเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ทุกระดับเป็นกลไกสำคัญ มีการมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูประดับจังหวัดทั่วประเทศลงปฏิบัติงานในพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อเสนอจากประชาชนทุกภาคส่วนเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ รายงานมายังศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป(ศปป.กลาง) เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนสรุปวิเคราะห์กำหนดเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความต้อการและข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพื่อเสนอให้รัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็วและเป็นรูปธรรม

การสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติ มีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างภูมิคุ้มกันในมิติต่างๆ เพื่อให้คนในชาติเกิดความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์อย่างแท้จริง นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างเป็นปกติสุขท่ามกลางบรรยากาศของ

ความไว้วางใจระหว่างกันอย่างยั่งยืน สามารถใช้โอกาสที่เกิดขึ้นเพิ่มภูมิคุ้มกันของ คนในสังคมให้สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงใดๆ ของบริบทโลก และพัฒนาการทาง การเมืองและสังคมที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืนสอดคล้องกับ ค่านิยมหลักของชาติ 12 ประการ และผลประโยชน์แห่งชาติ 8 ประการ ตามที่ปรากฏให้ คนในสังคมได้รับรู้โดยทั่วไป หลักการสร้างความสามัคคีปรองดองจะต้องให้คนใน สังคมไทยทุกภาคส่วนร่วมกันแก้ไขปัญหาและปรับเปลี่ยนวิกฤตการณ์ด้วยการร่วม สร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความปรองดองสมานฉันท์ เสริมสร้างแนวความคิด ในการเคารพความแตกต่างทางความคิดความแตกต่างในบริบทของวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา ร่วมกันฟื้นฟูกระบวนการหล่อหลอมคุณธรรมและ จริยธรรม การเสียสละเพื่อ ส่วนรวมและจิตสำนึกสาธารณะ ประกอบกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมแห่งสันติวิธีที่ตั้งอยู่ บนพื้นฐานของหลักคุณธรรมร่วมกันสร้างชุมชนเข้มแข็งที่มีความพร้อมมีส่วนร่วมและมี ศักยภาพในการจัดการกับปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเองเพื่อยุติปัญหา ความขัดแย้งรุนแรงของประเทศชาติได้อย่างยั่งยืน

สำหรับการสร้างความปรองดองในสังคมตั้งอยู่บนฐานแนวคิดของความยุติธรรมในระยะ เปลี่ยนผ่านและการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง เพื่อยุติความรุนแรง ลดความเกลียดชัง แยกแยะ สร้างความไว้วางใจและฟื้นคืนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่เคยขัดแย้งกัน รุนแรง และนำไปสู่สังคมปรองดองของผู้คน ที่มีความแตกต่างไม่ว่าจะเป็นทางความคิด ความเชื่อ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม หรือสถานะทางสังคมเศรษฐกิจ สามารถอยู่ร่วมกันได้ อย่างสันติ เมื่อสังคมเกิดการใช้ความรุนแรงและนำมาสู่ความสูญเสียมีการจัดการกับความ รุนแรงที่เกิดขึ้นนั้นอย่างไร จะใช้วิธีการใดบ้างในการก้าวข้ามพ้นความรุนแรงที่เกิดขึ้น การ นำกระบวนการยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านจึงถูกนำมาใช้ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เป็น แนวทางหนึ่งที่น่ามาใช้เพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมที่พึงปรารถนาสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่าง สันติ บนพื้นฐานว่าจะจดจำหรือลืมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และมาตรการในการลงโทษ ผู้กระทำผิดหรือเน้นการเยียวยาผู้เสียหายความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) หักใช้ความรุนแรงเพื่อหยุดยั้งความหวาดกลัว ความเกลียดชัง ความเคียดแค้น และความทรงจำที่เจ็บปวด จะต้องหยุดใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบการสร้างความปลอดภัย จะต้องยึดหลักการสำคัญ⁶ คือ

1. การเปิดเผยความจริง (Truth) ให้มีความสำคัญกับความจริงทั้งในฐานะเครื่องมือหรือ เป้าหมายของสังคมสมานฉันท์เพื่อสร้างสันติภาพที่ยั่งยืนขณะเดียวกันก็หาหนทางให้ สังคมไทยตระหนักถึงการเปิดเผยความจริงนั้นด้วย

2. ความยุติธรรม(Justice) ให้ความสำคัญกับความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ด้วยการส่งเสริมแนวคิดวิเคราะห์ในสังคมไทย ให้เรียนรู้วิธีการมองปัญหา ความรุนแรงในบริบทเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรม ให้เล็งเห็นคนบริสุทธิ์กลุ่มต่างๆ ที่ตก เป็นเหยื่อของความรุนแรง
3. ความพร้อมรับผิด (Accountability) ส่งเสริมระบบและวัฒนธรรมความพร้อมรับผิดใน ระบบราชการทุกระดับ
4. การให้อภัย ในกรณีการปฏิบัติที่ผิดพลาดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของคู่กรณี
5. การเคารพความหลากหลายทางศาสนาวัฒนธรรม ให้ความสำคัญกับขันติธรรมในฐานะ คุณค่าทางการเมือง การเรียนรู้ศาสนาต่างๆที่ดำรงอยู่ในประเทศไทย
6. ถ้อยสันติวิธีเป็นทางเลือกในการเผชิญความขัดแย้ง
7. การเปิดเผยพื้นที่ให้ความทรงจำที่เจ็บปวดด้วยการเปิดพื้นที่ให้ข้อมูลเหล่านั้นเป็น ส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
8. มุ่งแก้ปัญหาในอนาคตด้วยจินตนาการที่มีความเป็นไปได้และเห็นพ้องร่วมกัน
9. การยอมรับความเสี่ยงเป็นเงื่อนไขสายสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์บนฐานแห่งความไว้วางใจ อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของแนวความคิดสมานฉันท์

สาระสำคัญของนโยบายการสร้างความปลอดภัยและสมานฉันท์ของรัฐบาล

นโยบายสำคัญของรัฐบาล คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีแถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 โดยที่ มาตรา 19 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) ได้กำหนดหน้าที่ของ รัฐบาลไว้ 3 ประการ คือ 1) การบริหารราชการแผ่นดิน 2) การดำเนินการให้มีการปฏิรูป ในด้านต่างๆ และ 3) การส่งเสริมความสามัคคีและความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติ รัฐบาลมีนโยบายสำคัญในเรื่องต่างๆ 11 ด้าน ในนโยบายที่ 3 การลดความเหลื่อมล้ำของ สังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ ความเหลื่อมล้ำในสังคมเป็นสาเหตุ หนึ่งของปัญหาความขัดแย้งและความเดือดร้อนทั้งหลายของประชาชน ต่อมาได้กำหนดไว้ ในรัฐธรรมนูญฉบับพุทธศักราช 2560

ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยและสมานฉันท์⁷ ของคนในชาติกำหนดไว้ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์

ประเทศไทยมีเสถียรภาพและเป็นปึกแผ่นประชาชนมีภูมิคุ้มกันสามารถดำรงชีวิตอยู่ อย่างมั่นคงปลอดภัย ภายใต้ความเห็นต่างอย่างสร้างสรรค์ ประเทศมีการพัฒนาอย่าง ต่อเนื่องและยั่งยืน

พันธกิจ

1. การสร้างความเข้าใจระหว่างกันมากขึ้นโดยเฉพาะคู่กรณี หรือกลุ่มที่มีความเห็นต่างอย่างสร้างสรรค์ ด้วยการเพิ่มช่องทางการพูดคุย เพื่อการทำความเข้าใจ และนำแนวคิดต่างๆ มาสู่การบูรณาการสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
2. การสร้างความเป็นธรรมในสังคม มีการรับรู้และเชื่อมั่นยอมรับในกติกาของสังคมมีจิตสาธารณะในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองร่วมกับการสร้างความปรองดองสมานฉันท์สร้างสังคมที่มีคุณภาพและยั่งยืน
3. สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการแสวงหาทางออกในทุกมิติยกระดับการดำเนินการเป็นวาระแห่งชาติ ให้ทุกคนมีความตระหนักรู้สู่การมีจิตสำนึกในหน้าที่พลเมืองของรัฐ เห็นประโยชน์ของสังคมโดยรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
4. สร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนในสังคม มีวิจาร์ณญาณในการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุและผลในการไตร่ตรองข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมตลอดจนสร้างเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในสันติวิธีในการอยู่ร่วมกันได้บนความเห็นต่างอย่างสร้างสรรค์
5. พัฒนาคุณภาพคนไทยให้เป็นสังคมที่มีความรู้คู่คุณธรรม สร้างโอกาสให้มีการเรียนรู้ควบคู่คุณธรรมตลอดชีวิต คนในสังคมมีความเข้มแข็งทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มีวินัยและนิยมชาติ สามารถรู้เท่าทันและเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงใดๆ อย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์

เสริมสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ โดยลดและยุติปัญหาข้อขัดแย้งสร้างความมั่นคงเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การรับรู้ปัญหาและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

กลยุทธ์ที่ 1 การค้นหาความจริงและเยียวยา

- การขับเคลื่อน

1) ยกระดับยุทธศาสตร์การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อระดมทรัพยากรทั้งมวลของชาติมาร่วมดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์โดยเร็ว

2) ค้นหาผู้กระทำผิด และแยกแยะผู้กระทำผิดทางการเมืองและแนวร่วมมวลชนออกจากผู้กระทำผิดตามกฎหมายอาญาและกลุ่มแกนนำอย่างเป็นรูปธรรม

3) เยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความขัดแย้งตามความเหมาะสมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

- ตัวชี้วัด/เป้าหมาย

1) ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยของคนในชาติเป็นวาระแห่งชาติ

2) สามารถแยกแยะผู้กระทำผิดทางการเมืองและแนวร่วมมวลชนออกจากผู้กระทำผิดตามกฎหมายอาญาและกลุ่มแกนนำอย่างเป็นทางการอย่างน้อยร้อยละ 80 ของคดีความทั้งหมด

3) ผู้ได้รับผลกระทบตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเหตุการณ์ความขัดแย้งที่ผ่านมามีความพึงพอใจจากกระบวนการเยียวยาของรัฐอยู่ในระดับมากไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของผู้ตอบแบบสำรวจซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ที่ ๒ สร้างช่องทางให้เกิดการพูดคุย (Dialogue) กันอย่างสร้างสรรค์

- การขับเคลื่อน

1) สร้างช่องทางให้ประชาชนได้พูดคุย (Dialogue) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ท่ามกลางบรรยากาศฉันท์มิตร บนเจตจำนงที่ต้องการแสวงหาทางออกร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

2) สร้างโอกาสให้คนในระดับแกนนำของทุกกลุ่มได้พูดคุย (Dialogue) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ท่ามกลางบรรยากาศฉันท์มิตรบนเจตจำนงที่ต้องการแสวงหาทางออกร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ และนำเสนอเป็นแนวทางในกระบวนการปรองดอง

- ตัวชี้วัด/เป้าหมาย

ประชาชน มีทัศนคติเชิงบวกทางการเมือง และทางสังคมอยู่ในระดับดีขึ้น โดยวัดจากทัศนคติเชิงบวกต่อการเมืองและทางสังคม อยู่ในระดับมาก ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของกลุ่มตัวอย่าง

กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติ

- การขับเคลื่อน

1) การส่งเสริมสนับสนุนให้สื่อมวลชนทุกแขนงเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้อง

2) สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทุกรูปแบบ ในการนำมาซึ่งการพูดคุยเชิงสมานฉันท์ ลดและขจัดเงื่อนไขที่จะนำมาซึ่งชนวนเหตุของความขัดแย้ง

- ตัวชี้วัด/เป้าหมาย

1) ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นเชิงลบ มีปริมาณไม่เกินร้อยละ 10 ของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทั้งหมด

2) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการปรองดองและสมานฉันท์มีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเป้าหมายที่ตั้งไว้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนการปรองดองและสมานฉันท์ในสังคมไทย

กลยุทธ์ที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนการปรองดองและสมานฉันท์

- การขับเคลื่อน

1) เพิ่มประสิทธิภาพองค์กรในการขับเคลื่อนการปรองดองและสมานฉันท์ ในด้านการบริหารจัดการ กำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลให้การดำเนินการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์สำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ

2) จัดเตรียมแผนการปฏิบัติต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าซึ่งมิได้กำหนดไว้ในแผนงาน นำไปสู่การทำผิดกฎหมาย เสี่ยงต่อการสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมถึงการกระทำหรือมีพฤติการณ์ที่อาจจะนำไปสู่ความไม่สงบ

- ตัวชี้วัด/เป้าหมาย

1) กระบวนการในการปรองดองและสมานฉันท์ได้รับการขับเคลื่อนไปตามแผนยุทธศาสตร์ฯ อย่างเป็นรูปธรรม โดยวัด/ประเมินผลจากความคืบหน้าตามแผนงานโครงการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของแผนงานโครงการ

2) เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติต่อเหตุการณ์เฉพาะหน้า ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

กลยุทธ์ที่ 2 สร้างการยอมรับความเห็นต่างอย่างสร้างสรรค์รู้หน้าที่ มีวินัย แก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี

- การขับเคลื่อน

1) สร้างความรู้ ความเข้าใจในประชาธิปไตยให้คนในชาติอย่างอารยะ ปลุกฝังจิตสำนึกให้คนไทยรู้หน้าที่พลเมืองที่ดีของชาติ เป็นผู้มียุติธรรมอย่างเข้มข้นในภาคส่วนของสังคมด้วยการร่วมกันสร้างเสริมวินัยทุกรูปแบบอย่างจริงจัง และสร้างความตระหนักรู้ในการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง แต่ไม่นำไปสู่ความแตกแยกขัดแย้งหรือความรุนแรง

2) สร้างกิจกรรมเพื่อสื่อให้เห็นถึงความปรองดองของชาติที่คนในชาติต้องร่วมกัน

- ตัวชี้วัด/เป้าหมาย

1) ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในระดับมาก ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

2) มีการรวมกลุ่มเพื่อประกอบกิจกรรมทางการเมือง และสังคมในทางสร้างสรรค์ที่บ่งบอกถึงความเป็นพลเมืองดีของชาติและควมมีวินัยตามแผนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ ร้อยละ 80

วิเคราะห์แนวทางการสร้างความปรองดองของสังคมไทย⁸

1. การจัดการความขัดแย้งทางการเมือง จะเห็นได้ว่าผู้นำฝ่ายต่างๆมองว่าการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองสามารถทำได้โดยการกำหนดนโยบาย และออกกฎหมาย พระราชบัญญัติด้านความมั่นคงแห่งชาติ และพระราชกำหนดในห้างสถานการณ์ฉุกเฉิน ส่วนใหญ่ใช้ในการจัดการกับประชาชนที่ออกมาชุมนุมต่อต้านรัฐบาลโดยไม่มีการเตรียมการป้องกันความขัดแย้งหรือมีการกำหนดนโยบายป้องกันในเชิงรุก แต่เป็นการออกนโยบายในการรับมือกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

2. คุณลักษณะของผู้นำที่เหมาะสมในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบันพบว่าต้องมีคุณลักษณะเด่น (Trait Theory)คือ ความฉลาดทางปัญญา(Intelligence) ความมั่นใจในตัวเอง (Self-confidence) อำนาจการตัดสินใจ(Determination) ประพฤติอยู่ในคุณธรรมจริยธรรม (Integrity) และการเข้าสังคม(Sociability)ทั้งหมดอย่างครบถ้วนแต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ อำนาจการตัดสินใจและการประพฤติอยู่ในคุณธรรมจริยธรรม (Integrity) เพราะที่ผ่านมาบางรัฐบาลถูกมองว่าเป็นรัฐบาลนอมีนี่

3. ระดับทักษะการแก้ปัญหาในการจัดการความขัดแย้งของผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง เพราะส่วนใหญ่จะมีการมอบหมายจัดตั้งหน่วยงานทั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่และหน่วยงานเฉพาะกิจให้เข้ามารับผิดชอบปัญหามากกว่าผู้นำเป็นผู้กำหนดนโยบายหรือลงมาแก้ไขปัญหาค้ำยตนเอง

4. พฤติกรรมในการจัดการความขัดแย้งที่ผ่านมาทั้ง 5 ด้าน คือ การเอาชนะ (Competition) การร่วมมือ (Collaboration) การประนีประนอม (Compromising) การหลีกเลี่ยง (Avoiding) และการยอมให้ (Accommodation) พบว่าส่วนใหญ่ลักษณะพฤติกรรมเป็นรูปแบบการเอาชนะกันของฝ่ายต่างๆ ส่วนรูปแบบการประนีประนอม ไม่สามารถจะนำมาใช้ได้ในด้านของรูปแบบการยอมให้บ้างเป็นส่วนน้อย จึงส่งผลให้ความขัดแย้งได้ขยายตัวลุกลาม

5. ปัญหาในด้านความไว้วางใจในตัวผู้นำส่งผลกระทบมากทำให้แต่ละฝ่ายไม่สามารถเจรจากันได้ ความขัดแย้งจึงได้ขยายตัวลุกลามจนทำให้ไม่สามารถนำวิธีการเดิมที่เคยใช้แก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองไทยในอดีตที่ผ่านมา ปัญหาความขัดแย้งจึงยังคงอยู่ซึ่งผู้นำที่มีบทบาทหลักคือนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ที่ถูกมองว่าเป็นคนสำคัญที่จะใช้อำนาจในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการจัดการความขัดแย้งทางการเมือง

6. แนวทางในการดำเนินนโยบายและการให้ความร่วมมือแก้ไขปัญหาที่สามารถแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน โดยมองจากโครงสร้างการแปลงรูปของพื้นที่ สาธารณะ **The Structural transformation of the Public Sphere** Jürgen Habermas (1991) คือ ควรมีการออกนโยบายในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองโดยแยกระหว่างกลุ่ม คือ กลุ่มนักการเมือง กลุ่มผู้นำหรือแกนนำทางการเมือง และประชาชนผู้ร่วมชุมนุม โดยกำหนดนโยบายจากการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีพื้นที่สาธารณะของการสื่อสารแบบ 2 ทาง คือการให้ข้อมูลย้อนกลับจากภาคประชาชนสู่รัฐ โดยการกำหนดโครงสร้างนโยบายเพื่อให้เกิดสังคมของพื้นที่สาธารณะ (**social structure of the public sphere**) รวมถึงต้องกำหนดบทบาททางโครงสร้าง การเมืองและความเป็นกลางโดยสร้างช่องทางการสื่อสาร ทั้งนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างสังคมของพื้นที่สาธารณะ (**The Social-Structural Transformation of the Public Sphere**) จากเดิมที่เคยมีอยู่ส่วนการเปลี่ยนแปลงของบทบาททางการเมือง ของพื้นที่สาธารณะ (**The transformation of the Public Sphere's Political Function**) ควรสร้างความร่วมมือกับสื่อของชุมชนอีกทางหนึ่ง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ของการกำหนดนโยบายการจัดการความขัดแย้งทางการเมือง

การดำเนินเร่งรัดการขับเคลื่อนการสร้างความปลอดภัยในสังคมไทย

ปัจจุบันความขัดแย้งอาจมีเกิดขึ้นในพื้นที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ และที่ผ่านมากระทรวงมหาดไทยได้สั่งการให้จังหวัด/อำเภอได้ชี้แจงทำความเข้าใจแก้ไข ปัญหากับประชาชนในพื้นที่และติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดการขับเคลื่อนหวังต่อไป จะให้ความสำคัญเพื่อสร้างบรรยากาศสนับสนุนกระบวนการปฏิรูปและการบริหารราชการ แผ่นดินรวมทั้งดำเนินการสร้างความปลอดภัยสมานฉันท์อย่างต่อเนื่องเพื่อลดความขัดแย้ง และป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งขึ้นใหม่ด้วยการให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นและตักเตือนแนวความคิดตามกรอบการปฏิรูปประเทศไทย ทั้ง 11 ด้าน จะดำเนินการติดตามประเมินผลทัศนคติประชาชนทุกภาคส่วนและองค์กร ต่างๆในสังคมที่มีต่อการปฏิรูปประเทศและการบริหารงานของภาครัฐยังคงไว้ซึ่งกลไก ในการรวบรวมข้อมูลรับทราบปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนเพื่อนำ ไปสู่การแก้ไขได้อย่างรวดเร็วเกิดความปลอดภัยอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อพิจารณาจากการศึกษาวิจัยการดำเนินการในระยะต่อไปการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการต่างๆ และร่วมแก้ไขปัญหา/ข้อร้องเรียนต่างๆจากประชาชนเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์การสร้างความปลอดภัยในสังคมไทย ดังนี้

1. การเสริมสร้างให้เกิดเครือข่ายสมานฉันท์ทุกระดับ กำหนดหน้าที่ ขอบเขต และความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน เพื่อการปฏิบัติงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ กำหนดให้มีเครือข่าย/ดำเนินการให้ความร่วมมือของภาคี/เครือข่ายในการสร้างความสมานฉันท์โดยใช้พื้นที่ตำบลเป็นฐาน โดยร่วมกันสร้าง/ออกแบบ การปรองดองสมานฉันท์ในตำบล พร้อมทั้งกำหนดองค์ประกอบของเครือข่ายปรองดองระดับตำบล
2. กำหนดแนวทางการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายดังกล่าวในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในทุกมิติที่เกี่ยวข้อง เสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในแต่พื้นที่
3. การบริหารจัดการแบบบูรณาการทุกภาคส่วน โดยเปิดโอกาสให้ระดมความคิดเห็น วิเคราะห์สภาพปัญหาประเทศ จังหวัด ตำบล และหมู่บ้านของตนเอง
4. มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการ (Goals) ความสมานฉันท์และแนวทางที่จะไปถึงเป้าหมายหรือยุทธศาสตร์ตำบล เช่น การร่วมกันจัดทำวิสัยทัศน์สมานฉันท์ กำหนดพันธกิจที่ต้องทำร่วมกัน การประเมิน ติดตามหรือปรับปรุงกระบวนการทำงาน การหางบประมาณ/แหล่งงบประมาณ หรือระยะเวลาที่ต้องดำเนินการร่วมกันปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดในยุทธศาสตร์ระดับตำบล
5. ติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ ข้อตกลงที่กำหนดในยุทธศาสตร์ตำบล/และการปรับปรุงการดำเนินงานและรายงานผลการปฏิบัติให้ทราบเป็นระยะต่อเนื่อง

การใช้แนวทางสันติวิธีในการสร้างความปรองดองของสังคมไทย

ประเทศไทยกำลังปรับตัวในหลายๆ ด้านทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม รวมถึงระบบวัฒนธรรม กฎหมาย วิธีคิดก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งรัฐบาลได้ปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ปกครองเป็นผู้จัดการเพื่อการอยู่ร่วมกัน ในอดีตสังคมไทยมีความขัดแย้งแต่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยแนวทางสันติ การศึกษาการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่ผ่านมาในอดีตเป็นการเรียนรู้วิธีคิด ทักษะและวิธีจัดการกับปัญหาเพื่อเป็นแนวทางการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่าการสร้างความปรองดองในสังคมไทย โดยใช้แนวทางในเรื่องการบริหารความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี ภายใต้วาทกรรม “แตกต่างแต่ไม่แตกแยก” ดำเนินการให้เป็นรูปธรรมผ่าน “ช่องทางการสื่อสารหรือพื้นที่สาธารณะ” ควบคู่ไปกับ “การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์” เพื่อปิดพื้นที่การของใช้ความรุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้น โดยที่ช่องทางการสื่อสารหรือพื้นที่สาธารณะนี้ควรเป็นพื้นที่ของชีวิตสังคมที่เปิดกว้างให้แก่ทุกคนเพื่อเข้ามาร่วมกันสร้าง “ความคิดเห็นสาธารณะ” และอาจเป็นพื้นที่ที่เชื่อมโยงสังคมกับรัฐเป็นพื้นที่ที่ผู้คนในสังคมมาร่วมกันทำหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์และควบคุมการทำงานของรัฐที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้บ่งบอกระบายความรู้สึกที่ต้องการจะแสดงออกหรือ

เรียกร้อง (Express) และดำเนินการผลักดันเคลื่อนไหวให้เกิดการแก้ไขปัญหาหรือให้บรรลุเป้าหมายทางการเมืองของตนได้อย่างสันติภายใต้หลักการที่สำคัญที่สุด คือการแลกเปลี่ยนวาทกรรมกันในเชิงวิพากษ์อย่างเสรีผ่านการใช้หลักเหตุผลซึ่งเป็นเกณฑ์กลางไม่ใช่เหตุผลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอีกต่อไป

การร่วมรับฟังปัญหาซึ่งกันและกันด้วยการฟังอย่างตั้งใจ (Active Listening) จะสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันพร้อมกับการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันซึ่งเป็นการสื่อสารที่ปราศจากความรุนแรงโดยไม่ถูกปิดกั้นกดทับด้วยการครอบงำหรือความสัมพันธ์เชิงอำนาจเมื่อพื้นที่การใช้สันติวิธีถูกเปิดกว้างกลุ่มที่ต้องการเรียกร้องแสดงออกจะมองเห็นถึงความเป็นไปได้ในการหาทางออกที่ต้องการโดยมิต้องใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือหมายถึงบรรยากาศทางการเมืองและสังคมแห่งการรับฟังกันและกันได้เริ่มที่จะเกิดขึ้นและภายใต้บรรยากาศดังกล่าวเท่านั้น ที่จะเป็นสภาพแวดล้อม ที่เอื้อให้ทุกฝ่ายเดินเข้าสู่ทิศทางของการพิจารณาหาทางออกที่เป็นไปได้ร่วมกันรวมถึงการบูรณาการแนวคิดการบริหารความขัดแย้งที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ความขัดแย้งที่ซับซ้อนมากขึ้นมีเป้าหมายที่ปฏิเสธการยุติความขัดแย้งโดยวิธีการรุนแรงด้วยการสร้างและพัฒนาระบบความสัมพันธ์รวมถึงการสร้างสันติสุขในสังคมผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในพื้นที่สาธารณะเพื่อให้ทุกคนสามารถดำรงอยู่ในสภาพความเป็นจริงแห่งโลกของความขัดแย้งได้อย่างสันติและส่งผลถึงสังคมปรองดองสมานฉันท์ได้อย่างเป็นรูปธรรมในระยะยาวต่อไป

ข้อสรุปที่สำคัญของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ คือศึกษาเงื่อนไขที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทยและศึกษากระบวนการ กลไกการสร้างความปรองดองของสังคมไทย รวมทั้งศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดองของสังคมไทย พบว่า กระบวนการทำงานเชิงบูรณาการสร้างความปรองดองของสังคมไทยจะต้องเน้นหนักในเรื่องของการลดและยุติปัญหาข้อขัดแย้งตามแนวทางที่สำคัญ 2 แนวทาง ประกอบด้วย แนวทางที่หนึ่ง คือ การรับรู้ปัญหาและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและแนวทางที่สอง คือ การเพิ่มกลไกขับเคลื่อนการปรองดองและสมานฉันท์ในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะในการสร้างความปรองดองในสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรม สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. สร้างความเข้าใจระหว่างกันมากขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มที่มีความเห็นต่างอย่างสร้างสรรค์ ด้วยการเพิ่มช่องทางการพูดคุยเพื่อทำความเข้าใจสู่การบูรณาการสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
2. สร้างความเป็นธรรมในสังคม มีการรับรู้และเชื่อมั่นยอมรับในกติกาของสังคมมีจิตสาธารณะในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองร่วมกันสร้างความปรองดองอย่างยั่งยืน
3. สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการแสวงหาทางออกในทุกมิติยกระดับการดำเนินการเป็นวาระแห่งชาติ ให้ทุกคนมีความตระหนักรู้สู่การมีจิตสำนึกในหน้าที่พลเมืองของรัฐเห็นประโยชน์ของสังคมโดยรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
4. สร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนในสังคม มีวิจาร์ณญาณในการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุและผลในการไตร่ตรองข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมตลอดจนสร้างเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในสันติวิธีในการอยู่ร่วมกันได้บนความเห็นต่างอย่างสร้างสรรค์
5. สร้างคุณภาพคนไทยให้เป็นสังคมที่มีความรู้คู่คุณธรรม สร้างโอกาสให้มีการเรียนรู้ควบคู่คุณธรรมตลอดชีวิต คนในสังคมมีความเข้มแข็งทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มีวินัยและนิยมชาติ สามารถรู้เท่าทันและเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงใดๆ อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ¹พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2538. สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. กรุงเทพฯ.
- ²อรุณ รักธรรม และปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2527.การบริหารความขัดแย้ง ในองค์กร. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.กรุงเทพฯ.
- ³ชัยวัฒน์สถาอานันท์.2556. ความรุนแรงกับการจัดการ :ความขัดแย้งกึ่ง ศตวรรษ.สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.กรุงเทพฯ.
- ⁴เรื่องเดียวกัน.
- ⁵รายงานการวิจัยการสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ. 2555. สถาบันพระปกเกล้า.กรุงเทพฯ.
- ⁶คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองแห่งชาติ (คอป.) รายงาน ฉบับสมบูรณ์ : โครงการศึกษาวิจัยรากเหง้าของความขัดแย้ง สู่ทางออกเพื่อความ ปรองดอง.2555.กรุงเทพฯ.
- ⁷ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป.2559.ศูนย์ ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป คณะรักษาความสงบแห่งชาติ. กรุงเทพฯ.
- ⁸พรนพ พุกกะพันธ์. 2544.การบริหารความขัดแย้ง. บริษัทเพ็ชรสกุล จำ กัด.กรุงเทพฯ.

ประวัติผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	ว่าที่ร้อยเอก เอกชัย เจริญฉ่ำ
วัน เดือน ปีเกิด	2 มิถุนายน 2509
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2531	ปริญญาตรี นิเทศศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ปริญญาตรี นิเทศศาสตรบัณฑิต Western University
พ.ศ.2541	ปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต(การเมืองและการปกครอง) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พ.ศ.2546	ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)
พ.ศ.2552	หลักสูตร นักบริหารงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยรุ่นที่ 4 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย
พ.ศ.2559	หลักสูตร ประกาศนียบัตรชั้นสูงการเสริมสร้างสังคมสันติสุข รุ่นที่ 6สถาบันพระปกเกล้า
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ.2536	นักวิชาการ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
พ.ศ.2543	หัวหน้างานเลขานุการนักบริหาร กรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย
พ.ศ.2547	หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดปทุมธานี
พ.ศ.2548	หัวหน้ากลุ่มงานปฏิบัติการ ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย
พ.ศ.2550	หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชัยนาท
พ.ศ.2552	หัวหน้ากลุ่มงานสนับสนุนการตรวจราชการ สำนักผู้ตรวจราชการกรม กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
พ.ศ.2554	นักวิชาการประจำ ส่วนกิจการพัฒนา สำนักกิจการมวลชนและสารนิเทศ กอ.รมน.
ตำแหน่งปัจจุบัน	
พ.ศ.2557-ปัจจุบัน	ผู้เชี่ยวชาญ (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง (สนย.) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร(กอ.รมน.)